

اثر سویه و فصل بر عملکرد جوجه های گوشتی در شهرستان گنبد کاووس

بهنام خرم نیا^۱، حسن مهربانی یگانه^{۲*}، عباس پاکدل^۲

۱ - دانشجوی کارشناسی ارشد ژنتیک و اصلاح نژاد دام دانشگاه تهران

۲ - عضو هیئت علمی گروه علوم دامی دانشگاه تهران (* مهربانی یگانه: b.khoramnia@ut.ac.ir)

چکیده

مدیریت نقش مهمی بر عملکرد و بازده اقتصادی در پرورش جوجه های گوشتی دارد. در این پژوهش با بکارگیری آمار ۲۰ واحد صنعتی پرورش جوجه های گوشتی در شهرستان گنبد کاووس در سال ۱۳۹۱ اثر دو سویه پرورشی کاب و راس و چهار فصل پرورش بر عملکرد برخی صفات تولیدی مورد بررسی قرار گرفت. جهت تجزیه و تحلیل داده ها نرم افزار (Minitab 16) مورد استفاده قرار گرفت. نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد که فصل بر عملکرد صفات تولیدی مرغ اثر معنی دار داشته ($p < 0.05$) بطوریکه فصل بهار در مقایسه با سایر فصول بیشترین افزایش وزن، کمترین ضریب تبدیل غذایی، بیشترین شاخص تولید و کمترین تلفات را دارا بود. همچنین، نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد که اثر سویه پرورشی مگر در مورد صفت میزان تلفات در هفته اول پرورش، بر سایر صفات تولیدی اثر آماری معنی دار ندارد ($p > 0.05$).

واژه های کلیدی: سویه، فصل، عملکرد پرورشی، جوجه های گوشتی

مقدمه

در بسیاری از کشورهای جهان تأمین پروتئین حیوانی از طریق دامپروری به عنوان مهمترین فعالیت اقتصادی مطرح می باشد. از طرفی گوشت طیور به عنوان یک منبع سالم در تأمین نیازهای گوشت سفید با افزایش آگاهی های عامه مردم در حفظ سلامت به سرعت جایگزین گوشت قرمز شده است (خمیس آبادی و همکاران، ۱۳۸۷). لذا، مصرف گوشت مرغ به عنوان منبع پروتئین حیوانی در تغذیه انسان، در طی ۳۰ سال اخیر رشد بسیار چشمگیری در جهان داشته است. پرورش جوجه های گوشتی بسیار حساس است و در راستای افزایش بازدهی به نیروی انسانی کارآزموده نیاز دارد. از آنجاییکه تعداد واحدهای پرورش جوجه گوشتی در سالهای گذشته رشد فزاینده ای داشته است، رعایت اصول فنی برای افزایش کیفی و کمی تولید، در کنار افزایش کمی واحدها از اهمیت برخوردار است (زمانی و همکاران، ۱۳۸۳).

هدف از این پژوهش، بررسی اثر سویه و فصل پرورش، بعنوان مهمترین عوامل مؤثر بر عملکرد و بازده تولیدی واحدهای پرورش جوجه گوشتی در شهرستان گنبدکاووس می باشد.

مواد و روش ها

در این تحقیق ابتدا آمار واحدهای پرورش دهنده جوجه گوشتی از معاونت بهبود تولیدات دامی مدیریت جهاد کشاورزی استان گلستان تهیه و سپس در سال ۱۳۹۱ تعداد ۲۰ واحد مرغداری گوشتی به صورت تصادفی انتخاب و مورد ارزیابی قرار گرفتند. داده های لازم که شامل سویه پرورشی، تعداد جوجه ریزی، درصد تلفات در کل دوره پرورش، درصد تلفات هفته اول پرورش، ضریب تبدیل غذایی، شاخص تولید، افزایش وزن روزانه، میانگین سن بارگیری و میانگین وزن زنده در انتهای دوره پرورش بودند

با استفاده از روش تکمیل پرسشنامه توسط مدیران واحدهای پرورشی جمع آوری گردید. داده ها مربوط به مرغداری هایی بود که دوره پرورش آنها در داخل شروع و پایان یک فصل قرار گرفته بودند. ضمناً شاخص تولید با استفاده از فرمول ذیل محاسبه گردید:

داده های جمع آوری شده با استفاده از نرم افزار Excel ویرایش گردید و بر اساس مدل آماری زیر و با استفاده از رویه GLM توسط نرم افزار (Minitab 16) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و جهت انجام مقایسه میانگین ها از روش میانگین حداقل مربعات استفاده شد. بررسی اثرات متقابل نیز انجام شد و بدلیل نداشتن تفاوت معنی دار، این اثرات از مدل حذف گردیدند. همچنین برای صفاتی که بصورت درصد بودند با استفاده از روش arcsin تبدیل داده انجام و تست نرمال بودن داده ها نیز صورت گرفت.

$$y_{ijkl} = \mu + T_j + S_k + b(A_{ijk} - A) + e_{ijkl}$$

در مدل فوق:

y_{ijkl} = مقدار مشاهده برای هر یک از صفات، μ = میانگین هر یک از صفات، T_j = اثر j امین فصل سال، S_k = اثر k امین سویه پرورشی، b = ضریب تابعیت طول دوره پرورش، A_{ijk} = طول دوره پرورش، A = میانگین طول دوره پرورش، e_{ijkl} = اثر عوامل باقیمانده

نتایج و بحث

در جدول شماره ۱ میانگین و خطای استاندارد اثر سویه پرورشی بر ویژگیهای عملکردی افزایش وزن روزانه (گرم)، درصد تلفات، درصد تلفات هفته اول پرورش، ضریب تبدیل غذایی و شاخص تولید در شهرستان گنبد کاووس ارائه شده است. در همه این صفات مگر تلفات هفته اول پرورش، اثر سویه تفاوت معنی داری از لحاظ آماری نداشته ($p > 0.05$) است، اگرچه تلفات هفته اول پرورش در سویه کاب بیشتر از سویه راس گزارش شد.

در جدول شماره ۲ میانگین و خطای استاندارد اثر فصل پرورش بر ویژگیهای عملکردی افزایش وزن روزانه (گرم)، درصد تلفات، درصد تلفات هفته اول پرورش، ضریب تبدیل غذایی و شاخص تولید در شهرستان گنبد کاووس گزارش شده است. در این جدول اثر فصل برای همه صفات از تفاوت آماری معنی دار برخوردار بوده ($p < 0.05$) به گونه ای که بیشترین عملکرد تولیدی در فصل بهار و کمترین عملکرد در فصل زمستان گزارش شد. نتایج حاصل از این پژوهش با نتایج پژوهش یکسانی که در استان تهران انجام شده بود همخوانی داشت. کاهش بازدهی در زمستان بیشتر ناشی از سرما و افزایش بیماریهای تنفسی زارش شده است (نفیسی و همکاران ۱۳۸۹).

منابع

خمیس آبادی ح، پورحسابی ق، چهارآیین ب، فرهادی م. ۱۳۸۷. بررسی برخی از عوامل موثر بر عملکرد واحد های پرورش جوجه گوشتی در استان کرمانشاه. مجموعه مقالات سومین کنگره علوم دامی ایران، دانشکده کشاورزی دانشگاه مشهد.

زمانی ف، کرمی م، فتحی ع، مظاهری تهرانی م. ۱۳۸۳. ارزیابی عملکرد تولیدی و اقتصادی واحدهای مرغداری گوشتی استان چهار محال و بختیاری. مجموعه مقالات اولین کنگره علوم دامی و آبزیان کشور، دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران.

نقیسی م، مشایخی س، افشار م، سهرابی ش. ۱۳۸۹. بررسی اثر عوامل محیطی و مدیریتی بر تولید در مرغداری های گوشتی استان تهران. مجموعه مقالات چهارمین کنگره علوم دامی ایران، دانشگاه تهران، پردیس کرج. ص ۲۶۴.

ورمقانی ص، لطف الهیان ه، اکبر یعقوبفر ا، جعفری ه، عباسپوری. ۱۳۸۷. بررسی وضعیت مدیریت پرورش، تغذیه و آب مزارع پرورش مرغ گوشتی در استان ایلام. مجموعه مقالات سومین کنگره علوم دامی ایران، دانشکده کشاورزی دانشگاه مشهد. ص ۳۶۵.

جدول ۱- اثر سویه پرورشی بر میانگین عملکرد جوجه های گوشتی

سویه پرورشی / صفت	میانگین وزن (کیلوگرم)	ضریب تبدیل غذائی	شاخص تولید	تلفات کل دوره (%)	تلفات هفته اول پرورش (%)
راس	۲/۰۵۴±۰/۰۲۷	۲/۱۱±۰/۰۲	۲۱۴±۱/۱	۸/۵±۰/۱	۱/۱ ^b ±۰/۱
کاب	۲/۰۵۰±۰/۰۲۸	۲/۱۰±۰/۰۲	۲۱۵±۰/۹	۸/۸±۰/۵	۱/۷ ^a ±۰/۱

a,b: در هر ستون حروف نامشابه نشان دهنده تفاوت آماری معنی دار ($P < 0/05$) است.

جدول ۲- اثر فصل بر میانگین عملکرد جوجه های گوشتی

صفت / فصل	بهار	تابستان	پائیز	زمستان
میانگین وزن بارگیری (کیلوگرم)	۲/۲۷۶ ^a ±۰/۰۳۶	۲/۲۷۶ ^a ±۰/۰۲۸	۲/۱۴۱ ^a ±۰/۰۳۵	۱/۹۶۲ ^b ±۰/۰۳۹
ضریب تبدیل غذائی	۲/۰۹ ^b ±۰/۰۲	۲/۰۸ ^{ab} ±۰/۰۲	۲/۱۱ ^{ab} ±۰/۰۲	۲/۱۲ ^a ±۰/۰۳
شاخص تولید	۲۲۱ ^a ±۱/۴	۲۱۵ ^b ±۱/۱	۲۱۲ ^{bc} ±۱/۲	۲۰۹ ^c ±۱/۵
تلفات کل دوره پرورش (درصد)	۶/۸ ^b ±۰/۹	۸/۵ ^{ab} ±۰/۷	۸/۶ ^{ab} ±۰/۵	۱۰/۷ ^a ±۰/۶
تلفات هفته اول پرورش (درصد)	۱/۱ ^b ±۰/۱	۱/۴ ^a ±۰/۱	۱/۳ ^a ±۰/۲	۲ ^a ±۰/۱

a,b,c: در هر ردیف حروف نامشابه نشان دهنده تفاوت آماری معنی دار ($P < 0/05$) است.